



## گروه آموزشی هنر اسلامی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته هنر اسلامی گرایش سفال و سرامیک

عنوان: لاجوردینه، درخشش و افول آن در سفال ایران  
استادارهنمای اول: دکتر عباس اکبری  
استادارهنمای دوم: دکتر امیر حسین چیت سازیان  
دانشجو: انسیه سادات موسوی  
بهمن ماه ۹۳  
واژه های کلیدی: سفال ایران، لاجوردینه، زراندود، ورق طلا، دوره ایلخانی.  
چکیده:

مطالعه سفالینه‌های ایرانی، یکی از موضوعات مورد توجه پژوهشگران هنر محسوب می‌شود. اما با وجود تحقیقات متعددی که در خصوص جنبه‌های مختلف این آثار صورت پذیرفته است، لزوم پژوهش در این حوزه همچنان احساس می‌شود. یکی از شیوه‌های تزئینی قابل توجه در سفال ایران، که به لاجوردینه شهرت یافته از مواردی است که پژوهش جامعی در خصوص آن انجام نشده است. این تولیدات که طی قرون هفتم و هشتم هجری رواج داشتند، دارای فناوری تولید منحصر به فردی هستند که حاصل تداوم و تکامل تجارب ساخت سفال در ایران است. با افول ایلخانیان این شیوه رو به کاستی گذاشت و تا اواخر قرن هشتم هجری به تکنیکی منسوخ بدل گشت. اما خلق آثاری مشابه این تولیدات با استفاده از پودر یا ورق طلا تا دوره‌های بعدی نیز تداوم یافت.

پژوهش توسعه‌ای حاضر که جمع‌آوری اطلاعات آن بر اساس اسناد و منابع کتابخانه‌ای صورت گرفته، با بهره‌گیری از شیوه تاریخی تحلیلی در تلاش است تا به شکلی جامع به مطالعه این آثار بپردازد. نتایج حاصل از این پژوهش نشان می‌دهد که کشفیات سفال لاجوردینه به گستره ایران ایلخانی محدود نمی‌شوند. بر مبنای نمونه‌های یافت شده شهرهای کاشان، ری، سلطان‌آباد، ساوه، نیشابور و کرمان از جمله مراکز تولید این آثار بوده‌اند. با وجود آن که در هیچ یک از این سفالینه‌ها، رقم یا امضای هنرمندی یافت نشده، به احتمال فراوان این شیوه در آغاز در شهر کاشان تجربه شده است. درتزیین این سفالینه‌ها که انواع کاشی و ظروف را دربرمی‌گیرند، ازتنوع نقوش انسانی، حیوانی، گیاهی، هندسی و کتیبه‌ای استفاده شده است.